

MILITAIRE INLICHTINGEN DIENST
KONINKLIJKE LANDMACHT

MAANDBERICHT JANUARI 1992

MID	
Nr.: D ^o 1/92/016/494	
In: 11 FEB. 1992	
Vernietigen in:	CODE NR. 12.13

Nummer: 0018270.

Exemplaarnummer:

1

MAANDBERICHT JANUARI 1992

Het maandbericht is een uitgave van de Militaire Inlichtingen Dienst/Koninklijke Landmacht. Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en activiteiten in binnen- en buitenland, die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de toestand van de Militaire Veiligheid betreffende de Koninklijke Landmacht, de Centrale Organisatie van het Ministerie van Defensie en de bondgenoten hier te lande.

Eventuele reacties op dit maandbericht kunt U richten aan:

HMID/KL-B
MPC 16A
Postbus 96904
2509 JH Den Haag
t.a.v. SITCEN MID/KL-B
tel.: 070 - 328 16 81

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / Koninklijke Landmacht - B
Situatie Centrum
070 - 328 16 81

Deze uitgave - een staatsgeheim dat [REDACTED] is geclassificeerd - wordt U ter beschikking gesteld door het Plaatsvervangend Hoofd van de Militaire Inlichtingen Dienst / Koninklijke Landmacht.

Gerechtigd tot kennisneming van de inhoud zijn uitsluitend die personen die uit hoofde van hun functie daaromtrent geïnformeerd dienen te zijn.

Kennisneming door niet-gerechtigden kan nadeel aan de veiligheid of het belang van de Staat of zijn bondgenoten veroorzaken.

Het geheel of gedeeltelijk kopiëren van de inhoud is alleen toegestaan na toestemming van PHMID/KL.

Wellicht ten overvloede worden geadresseerden erop gewezen dat zij zich ten aanzien van dit stuk dienen te houden aan de aanwijzingen voor de beveiliging van staatsgeheimen en vitale onderdelen bij de rijksdienst (vastgesteld bij besluit van de minister president, minister van Algemene Zaken van 20 januari 1989, nr. 89 MO 011818) c.q. de voor het Ministerie van Defensie geldende afgeleiden daarvan.

Bij vermissing en/of compromittering dient de MID/KL-B onmiddellijk in kennis te worden gesteld. In afwijking tot de vigerende bepalingen met betrekking tot het vernietigen van geclassificeerde documenten dient dit document voor uiterlijk **28 FEBRUARI 1993** te worden geretourneerd aan:

HMID/KL-B
MPC 16A
Bureau Naverwerking
Postbus 96904
2509 JH DEN HAAG

MID/KL-B behoudt zich het recht voor op de naleving van bovenstaande voorwaarden toe te zien.

INHOUD

1	ALGEMEEN	5
2	ACTIVISME	6
2.1	Groeperingen	6
2.1.1	Terugkerende groeperingen	6
2.1.2	Gelegenheidsgroeperingen	7
2.2	Actiedoelen	7
2.2.1	Terugkerende groeperingen	7
2.2.2	Gelegenheidsgroepen	8
2.3	Methodieken	8
2.4	Doelwit	10
2.5	Beschouwing	11
2.6	Conclusie	13
3	BERICHTGEVING	14
3.1	De ontwikkelingen m.b.t. de inlichtingen- en veiligheidsdiensten van de voormalige Sovjet-Unie (momentopname)	14
3.1.1	Rusland:	14
3.1.2	Oekraïne:	14
3.1.3	Oezbekistan:	15
3.1.4	Baltische staten:	15
3.2	Verwachtingen	15
4	COMPUTERVIRUSSEN	16
4.1	Inleiding	16
4.2	Aangrijpingsmogelijkheden informatiesystemen	16
4.3	Oorzaak	16
4.4	Feiten	17
4.5	Algemene eigenschap van virussen	17
4.5.1	WORM virus	17
4.5.2	Typische (herkenbare) virusinfecties	18
4.5.3	Virus Camouflage technieken	18
4.6	Achterhalen van de oorsprong van het virus	18
4.7	Software-piraterij	18
4.8	Bulletin Board Systemen	19
4.9	Virusdetectie programma	19
4.10	Virusontwikkelingen	19
4.11	Verwachting (virusontwikkelingen 1992)	19
4.12	Samenvatting	20
5	OVERZICHT VAN INCIDENTEN	24
5.1	Kwantitatief overzicht van oktober, november en december 1991	24
5.2	Grafisch overzicht 4 ^e kwartaal	27
5.3	Actueel kwantitatief overzicht januari 1992	28
5.4	Grafisch overzicht januari 1992	29
5.5	Verklaring extremen	29

5.6	Verwachtingen	30
5.7	Aanbevelingen Militaire Veiligheid	30
6	DE DAGBLADEN OVER MILITAIRE VEILIGHEID	31
	Wapen diefstal uit 1981 opgelost	31
	Vernielingen schietterreinen	31
	Verdachte maakte gebruik van militair paspoort	32
	Anti-militaristen steken banden lek	33
	Militaire objecten ook doelwit van brandstichtingen	33

1 ALGEMEEN

In het maandbericht, dat nu voor u ligt, wordt ingegaan op een aantal zeer uiteenlopende onderwerpen van actiegroeperingen tot computervirussen, en natuurlijk de vaste rubrieken.

- Als eerste wordt een overzicht geboden van groeperingen die actief tegen de belangen van de krijgsmacht optreden, al dan niet ad hoc.
- In het maandbericht van september 1991 werd ruime aandacht geschonken aan het Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti (KGB) en het Glavnoje Razvedivatelnoje Upravlenje (GRU). De elkaar in hoog tempo opvolgende ontwikkelingen in de voormalige Sovjet-Unie maken het noodzakelijk u over de laatste stand van zaken te informeren.
- Voor de op automatiseringsgebied meer ingewijden biedt dit maandbericht een zeer gedetailleerd artikel over computervirussen. Maar ook voor doorsnee-gebruikers van PC's zijn in het kader van computerveiligheid nuttige tips opgenomen.
- De algemene toestand betreffende de Militaire Veiligheid is rustig. De activiteiten van anti-krijgsmacht gerichte groeperingen tasten de bedrijfsvoering van de Koninklijke Landmacht nauwelijks aan. Echter op regionaal niveau worden uitgevoerde acties als hinderlijk ervaren en de financiële schade kan aardig oplopen. Een overzicht van gebeurtenissen kunt u in het laatste gedeelte van dit maandbericht vinden.
- Op *11 maart* verschijnt het *maandbericht februari 1992*. Hierin zal ondermeer ruime aandacht aan elektronische veiligheidsonderzoeken (EVO) worden gegeven.

2 ACTIVISME

In het maandbericht van juli/augustus 1991 werd achtergrondinformatie gegeven over de werkwijze van de actiegroep "VAK-mobiel". Deze groepering kreeg aandacht vanwege het grote aandeel, dat de actiegroep heeft bij activiteiten gericht tegen defensie-objecten, waarbij vernielingen werden aangericht. Er bestonden en bestaan echter meer groeperingen die actief optreden tegen defensiebelangen. Omdat er verschillen zijn in de werkwijze en methodieken van deze groepen wordt hierop nader ingegaan.

2.1 Groeperingen

In het algemeen kunnen twee soorten groeperingen worden onderscheiden, de terugkerende groeperingen en de zogenaamde gelegenheidsgroeperingen.

2.1.1 Terugkerende groeperingen

VAK-mobiel: "Vredes Actie Kamp".

Een actiegroep met een losse structuur waarbij een harde kern aangevuld wordt met een variabel aantal sympathisanten. Het 'kamp' heeft geen vaste plaats, doch wordt opgezet daar waar men actie wil voeren.

NAD-FM: "North Atlantic De-Fence Movement".

Een actiegroep met eveneens een harde kern waarvan sommigen tevens tot de harde kern van het VAK-mobiel behoren. De groep treedt 'onthekkend' (de-fencing, fence → hek) op.

AIK: "Anti-Interventie Komitee".

Een platform waarin diverse personen uit vredes-, politieke-, migranten- en activistenorganisaties samenwerken. Aan dit platform nemen op dit moment achttien organisaties deel, waaronder het NAD-FM.

MARINEE: "Marine Nee".

Een platform bestaande uit een publiciteits-, een studie- en een actiegroep.

IHHO: "Is Het Hier Oorlog".

Een actiegroep met een vaste kern en een losse structuur.

AMOK: "Anti Militaristisch Onderzoeks Kollektief".

Een studiegroep met een vestiging in Utrecht en sub-vestigingen Groningen en Nijmegen.

VD: "Vereniging Dienstweigeraars".

Een organisatie met een officieel statuut.

Atoomvrijstaat:

Een organisatie met een officieel statuut.

2.1.2 Gelegenheidsgroeperingen

Kortheidshalve worden enkel de meest recente gelegenheidsgroeperingen genoemd: "Opgevoerd Staat Netjes", "Alle Wapens De Wereld Uit", "De Zwabberende Zendmasten" en "Kees is Overal". Het zijn actiegroepen waarvan de samenstelling steeds wisselt.

2.2 Actiedoelen

2.2.1 Terugkerende groeperingen

VAK-mobiel:

- De oprichting van een luchtmobiele brigade en de mogelijke deelname aan interventies door eenheden van de krijgsmacht;
- De invoering van het TASM-wapensysteem bij de luchtmacht;
- De gevangenhouding van de activist Kees Koning;
- Het 'militarisme' in het algemeen.

NAD-FM:

Men richt zich vanuit een bijbelse filosofie op alle facetten die met defensie te maken hebben. Hoofddoelen zijn de aanwezigheid van kernwapens in Nederland en het besteden van geld aan wapens in plaats van aan bestrijding van onder andere hongersnood.

AIK:

- De deelname aan interventies door eenheden van de krijgsmacht als ondersteuning van de "westerse machtspolitiek";
- De Nederlandse wapenhandelaren die betrokken zijn bij wapenleveranties aan zgn. interventielanden.

MARINEE:

De 'militarisering' van de regio Amsterdam/Noordzeekanaal/IJmuiden door de diverse NAVO-marines.

IHHO:

- Tegen deelname van militairen (in uniform) aan de "Vierdaagse van Nijmegen";
- Aandacht voor het 'militarisme' in Nederland.

Dit demonstreert IHHO door middel van een door de actiegroep georganiseerde, alternatieve wandeltocht.

AMOK:

Studiegroep die in het bijzonder informatie verzamelt op de gebieden van: oorlog en vrede, repressie en inlichtingendiensten, derde wereld en imperialisme, wapenproductie en wapenhandel, vrouwen en 'militarisme'.

VD:

De "Vereniging Dienstweigeraars" streeft naar een socialistische en democratische samenleving, vrij van 'militarisme', geweld en onderdrukking. Zij stelt zich ten doel de stoffelijke en geestelijke belangen te behartigen van allen die weigeren militaire dienst te verrichten of het 'militarisme' willen bestrijden door actief deel te nemen in de 'anti-militaristische' beweging.

Atoomvrijstaat:

- Tegen gebruik van kernenergie, tegen kernwapens
- Laagvlieg oefeningen, zowel in Nederland als in Canada (ter ondersteuning van de protesten van de INNU-indianen in Canada);
- De kerosine-vervuiling op onder meer de vliegbasis Volkel.

2.2.2 Gelegenheidsgroepen

"Opgeruimd Staat Netjes":

Heeft een éénmalig actiedoel gehad in de vorm van een actie tegen de geluidsoverlast en tevens het militair vertoon tijdens een open dag van de luchtmacht.

"Alle Wapens De Wereld Uit":

Onder deze naam werd geageerd tegen de produktie van militair materieel.

"De Zwabberende Zendmasten":

Voerden een solidariteitsactie uit ten behoeve van twee terechtstaande activisten. Deze activisten werden voorgeleid in verband met het omhalen van zendmasten op een KLu-object.

"Kees is Overal":

Voerden een solidariteitsactie uit ten behoeve van de gevangenzittende activist Kees Koning. Vermoedelijk werd deze actie ook uitgevoerd om duidelijk te maken dat het opsluiten van activisten niet leidt tot het opgeven van hun ideologie.

2.3 Methodieken

VAK-mobiel:

Maakt geregeld gebruik van een actiekamp in de nabijheid van één of meerdere defensie- objecten van waaruit men acties beraamt en pleegt. Verplaatsingen vinden ook gemotoriseerd plaats, waarbij men soms gebruik maakt van huurauto's. De 'actie-radius' wordt hierdoor aanmerkelijk verhoogd. Men neemt ten behoeve van het verkrijgen van publiciteit veelal voorafgaand contact op met vertegenwoordigers van de lokale media en in een enkel geval ook met vertegenwoordigers van de landelijke media. Ook worden er acties vastgelegd op film of video met het doel deze als voorlichtingsmateriaal te gebruiken. De acties kunnen bestaan uit het knippen in hekwerken, het kladden van leuzen en het leksteken van autobanden: zogenaamde "hit and run" acties.

NAD-FM:

Maakt geen gebruik van een actiekamp, maar men bespreekt op bijeenkomsten en dergelijke een komende actie. Deze actie wordt niet openlijk aangekondigd en kan overal in het land plaatsvinden. Zij baseren hun acties op een bijbeltekst betreffende het "omsmeden van zwaarden tot ploegscharen". De acties zijn sterk symbolisch van aard en omvatten onder andere het besprenkelen van objecten met eigen bloed, het 'terugwinnen van oorlogsterrein voor de landbouw' door middel van het zogenaamde onthekken en het met hamers en dergelijke bewerken van militair materieel. Ook heeft men in het kader van het geven van publiciteit aan de hongerweek in het verleden brood aan jachtvliegtuigen gehangen. In navolging van deze symboliek voert men acties uit op en rond gedenkdagen die ondermeer te maken hebben met het gebruik van kernwapens. Daarnaast voert men ook acties op de avond voorafgaande aan

en/of op de dag van een rechtszitting waarbij mede-activisten terecht staan.

De aangerichte schade als gevolg van een actie is soms dermate groot, dat er geen sprake meer kan zijn van een symbolisch karakter. De vernieling van twee jachtvliegtuigen op de basis Woensdrecht is daar een voorbeeld van.

AIK:

Het komitee wil komen tot het ontwikkelen van alternatieve methoden teneinde vrede in een bepaald gebied te bewerkstelligen. Men zoekt daarbij de publiciteit door het houden van bijeenkomsten en het voeren van demonstraties.

MARINEE:

Vanuit dit platform probeert men besprekingen te voeren met gemeentebesturen van plaatsen aan het Noordzeekanaal betreffende de doorvaart van NAVO-schepen. Tevens onderhoudt "MARINEE" contacten met vredesgroepen in landen, die aangesloten zijn bij de NAVO. Deze groeperingen komen regelmatig (tweemaal per jaar) bijeen onder de naam "North Atlantic Network". De ideeën die hierbij ontstaan worden door de actiegroep van het platform verder ontwikkeld.

De acties bestaan uit het houden van picket-lines en het voeren van demonstraties. In het verleden is in een enkel geval overgegaan tot het bekladden en het onbevoegd betreden van een marineschip.

IHHO:

Actie wordt gevoerd gedurende de "Vierdaagse van Nijmegen" en kenmerkt zich door een zgn alternatieve wandeltocht. Tijdens deze tocht wordt uiting gegeven aan hun afkeer van het 'militarisme': onder andere door het opvoeren van toneelstukjes, het ophangen van bloemen aan het hekwerk van een militair object, het protesteren met sandwichborden, het kladden van leuzen op het wegdek onder de dekking van een groot ondoorzichtig stuk plastic (het zogenaamde 'kwallen'), een sit-down actie voor de hoofdingang van een object en het beklimmen van masten. Aan deze wandeltocht wordt ook wel deelgenomen door leden van het "VAK-mobiel" en "NAD-FM". Van knip- en vernielingsacties op militaire objecten is bij de groep "IHHO" echter geen sprake.

AMOK:

Het verzamelen van gegevens ten behoeve van het aanleggen van een 'infotheek' over de krijgsmacht waaruit door iedereen, al of niet tegen betaling, geput kan worden. De gegevens kunnen worden verkregen uit militaire lectuur, defensievoorlichtingsmateriaal, door verkenning, etc. Ook worden gegevens verkregen van diverse actiegroepen en 'bevriende', buitenlandse organisaties.

VD:

Het wijzen van toekomstige dienstplichtigen op de mogelijkheid die de wet biedt om als gewetensbezwaarde erkend te worden. Tijdens de Golfoorlog trachtte men door middel van pamfletten dienstplichtige militairen op de mogelijkheden van de wet attent te maken teneinde alsnog als gewetensbezwaarde te kunnen worden erkend.

De voorlichting vindt plaats vanuit over Nederland verspreide afdelingen en richt zich op scholen van het voortgezet onderwijs en op jeugdcentra.

Atoomvrijstaat:

Het verwerven van grond in de nabijheid van een militair object met het oogmerk een eventuele uitbreiding van dit object te vertragen. Het verworven stuk grond wordt tevens gebruikt als steunpunt en uitvalsbasis voor demonstraties. Op dit moment beschikt men over een stuk grond nabij de vliegbasis Volkel. Dit stuk grond wordt in voorkomend geval ook ter beschikking gesteld van "VAK-mobiel". De "Atoomvrijstaat" beschikt ook over een woonhuis in de nabijheid van de vliegbasis Woensdrecht, dat eventueel als steunpunt door actievoerders gebruikt kan worden.

Opgeruimd Staat Netjes:

Het onder dekking van de duisternis kladden van leuzen teneinde het publiek de volgende dag attent te maken op de waanzin van het 'militarisme'. In één geval werden voedingskabels van landingslichten doorgesneden teneinde een vliegfeest te verhinderen.

Alle Wapens de Wereld Uit:

Onder dekking van de duisternis aanbrengen van leuzen en vernielingen aan militair materieel teneinde publiciteit te verkrijgen voor het actiedoel.

Het door middel van demonstraties bij een wapenbeurs trekken van aandacht ten gunste van het actiedoel.

Zwabberende Zendmasten:

Onder dekking van de duisternis werd een vliegbasis betreden teneinde ongezien leuzen aan te brengen. Men heeft zich daarbij bewust beperkt tot het aanbrengen van lichte schade.

Kees Is Overal:

Onder dekking van de duisternis werden landelijk vernielingen aangericht en leuzen geklad op militaire objecten. De vernielingen bestonden uit het leksteken van autobanden en het knippen in hekwerken. Opmerkelijk was het aantal en de gelijktijdigheid van de uitgevoerde acties. Eveneens opmerkelijk was hierbij de inbraak met brandstichting in een loods van een schietbaan van de KL.

2.4 Doelwit

VAK-mobiel:

Zoekt in het algemeen een gebied uit waar zich defensie-objecten bevinden. Civiele objecten, die op enige wijze een relatie met defensie hebben kunnen echter ook een doelwit vormen. De plaats van een actiekamp kan zich op enige afstand van de objecten bevinden die als doelwit worden gekozen; men kan immers gebruik maken van gemotoriseerde transportmiddelen.

NAD-FM:

Doelwit zijn die objecten, die aan de eisen van het actiedoel voldoen, te weten: de symboliek, de aanwezigheid van kernwapens, "om te smeden materieel" en "potentiële landbouwgrond". Derhalve ligt de keuze van een vliegbasis als actiedoel in het verlengde van deze eisen.

AIK:

De activiteiten bestaan uit informatieverbreiding en het organiseren van demonstraties. defensie-objecten waren tot op heden niet betrokken bij deze activiteiten.

MARINEE:

Doelwit van acties zijn marineschepen die een officieel bezoek brengen. Betreft voornamelijk Amsterdam.

Is Het Hier Oorlog:

Bij het optreden van "IHHO" wordt bij objecten met enige relatie tot defensie in het betrokken gebied geageerd. Oogmerk is gericht op het verkrijgen van publiciteit, vernielingen worden niet aangericht.

AMOK:

Verzamelt en analyseert gegevens met betrekking tot de defensieorganisatie. Richt zich op diverse doelgroepen op het gebied van activisme.

VD:

Pretendeert de belangen te behartigen van aspirant dienstplichtigen.

Atoomvrijstaat:

Richt zich vrijwel uitsluitend op vliegbases, daar deze moeilijk te beveiligen zijn.

Opgeruimd Staat Netjes:

Doelwit was de vliegbasis Twenthe.

Alle Wapens De Wereld Uit:

Doelwitten waren de wapenbeurs te Maastricht, de militaire vrachtauto's op het terrein van DAF te Geldrop, de militaire vrachtauto's op de Tapijnkazerne te Maastricht en de zendmasten op het KLu-object te Erp.

Zwabberende Zendmasten:

Doelwit was de verkeerstoren op de vliegbasis Twenthe.

Kees is overal:

Doelwit van acties waren zes landmachtkazernes met wielvoertuigen, een kantoorgebouw van het Ministerie van Defensie in Zuid-Limburg, een militair depot te Brunssum en een schietbaan te Lauwersmeer.

2.5 Beschouwing

Uit het overzicht van de actiedoelen blijkt dat het activisme zich niet gelijkmatig op de te onderscheiden defensie-belangen richt. De keuze van de actiedoelen wordt niet zozeer bepaald op ideologische gronden, maar meer door de concrete aanwezigheid van defensie-objecten en de zucht naar publiciteit. Met betrekking tot de toegepaste methodieken kan geconcludeerd worden, dat vanuit het activisme voornamelijk lichte vernielingen worden veroorzaakt en getracht wordt de regionale en landelijke politieke niveaus te beïnvloeden door publiciteits-trekkende acties. Deze acties worden op regionaal niveau als hinderlijk ervaren. Met betrekking tot het doelwit kan geconcludeerd worden dat vooral militaire wielvoertuigen (banden) en vliegbases de voorkeur genieten.

Het "VAK-mobiel" kenmerkt zich door acties tegen de belangen van de drie krijgsmachtdelen, waarbij men lichte vernielingen aanricht op KL-objecten, (marine)vliegbases en aan wielvoertuigen. Door de gebruikte methodiek is een komend optreden in een bepaalde regio met een zekere mate van waarschijnlijkheid te onderkennen. Het tijdig onderkennen van een actie tegen een bepaald object wordt bemoeilijkt aangezien deze in het algemeen door zeer kleine groepen wordt uitgevoerd, die minder eenvoudig zijn te traceren.

De "North Atlantic De-Fence Movement" kenmerkt zich door actiedoelen met een sterk symbolisch karakter, dat zich richt tegen defensie in het algemeen. Hierbij zijn inbegrepen bedrijven en instellingen, die op enigerlei wijze een bijdrage leveren aan defensie. Deze groepering kan vernielingen aanrichten op infrastructuur en materieel van de KL en op vliegbases. Door de gebruikte methodiek is het doorgaans niet mogelijk tijdig komende acties te onderkennen. Vanuit deze groepering bestaat een voortdurende dreiging tegen defensie- en NAVO-objecten. Beschouwing van de doelen en uitgevoerde acties leert echter, dat voornamelijk vliegtuigen van KLu en KM voor de NAD-FM van belang zijn.

Het "Anti-Interventie-Komitee" vormt geen fysieke dreiging voor de defensie-organisatie. De ontwikkelingen aangaande een eventuele betrokkenheid van defensie bij een militaire interventie in internationaal verband dienen te worden afgewacht.

"MARINEE" richt zich tot nu toe uitsluitend op de KM. Er zijn geen aanwijzingen dat de doelstellingen veranderen. Derhalve bestaat voor de KL een minimale dreiging betreffende activiteiten, uitgaande van deze groepering.

De actiedoelen van "Is Het Hier Oorlog" richten zich tegen de belangen van de drie krijgsmachtdelen. Gezien de methodiek, waarbij voorafgaand aan voorgenomen activiteiten de media worden geïnformeerd, is onderkenning relatief eenvoudig. De dreiging is dan tijdelijk van aard en van toepassing in een bepaalde regio.

De actiedoelen van het "Anti Militaristisch Onderzoeks Kollektief" richten zich op defensie in het algemeen. AMOK biedt faciliteiten voor actiegroepen en kan gezien worden als een voedingsbron voor het activisme. Er gaat van het AMOK geen rechtstreekse dreiging naar de KL uit. Het is echter mogelijk dat privacy-belangen van defensiepersoneel door de activiteiten van AMOK worden aangetast; als zodanig kan gesproken worden van een indirecte dreiging.

De "Vereniging Dienstweigeraars" richt zich specifiek op personen, die voor dienstplicht in aanmerking komen. Bij een eventuele betrokkenheid van defensie bij een militaire interventie kunnen activiteiten ten aanzien van dienstplichtigen worden ontplooid. Van een rechtstreekse dreiging tegen de KL is geen sprake.

De stichting "Atoomvrijstaat" is een facilitaire groep met een gering actiepotentieel en richt zich voornamelijk tegen KLu-belangen. Deze groep vormt geen rechtstreekse dreiging tegen de KL.

De groepen onder gelegenheidsnaam richten zich zowel op de KL als de KLu. De methodiek die wordt toegepast behelst het door middel van "hit and run"-acties aanrichten van vernielingen aan infrastructuur en materieel. Zij kenmerkt zich door grote geheimhouding en de onvoorspelbaarheid van het doelwit. Deze acties zijn veelal het directe gevolg van een eerder mislukte actie, uit solidariteit met een gevangen zittende activist of ter herinnering aan een

'verschrikkelijke' gebeurtenis uit het verleden. Door het karakter van deze acties kunnen deze slechts een enkele keer onderkend worden. Eventuele schade kan op regionaal niveau als hinderlijk worden ervaren. De dreiging die uitgaat van dit soort groepen is voortdurend aanwezig.

2.6 Conclusie

De activiteiten van anti-krijgsmacht gerichte groeperingen tasten de bedrijfsvoering van de KL nauwelijks aan, afgezien van de financiële schade.

Op regionaal niveau worden de uitgevoerde acties als hinderlijk ervaren. Voornaamste oogmerk is het verkrijgen van publiciteit en daarmee het beïnvloeden van de publieke opinie. De ontwikkelingen op het gebied van activisme in relatie tot een mogelijke betrokkenheid van defensie bij militaire interventies dient nauwlettend te worden gevolgd.

3 BERICHTGEVING

3.1 De ontwikkelingen m.b.t. de inlichtingen- en veiligheidsdiensten van de voormalige Sovjet-Unie (momentopname)

Na de omwenteling van de voormalige Sovjet-Unie in augustus 1991 werd ook het centrale inlichtingen- en veiligheidsapparaat ingrijpend gereorganiseerd.

Vadim *BAKATIN*, voorheen lid van de Nationale veiligheidsraad van de voormalige Sovjet-Unie, werd tot voorzitter van het KGB benoemd.

De volgende organisatorische maatregelen werden genomen:

- de militaire componenten van het KGB (inclusief de grenstroepen) werden onder gezag geplaatst van het Ministerie van Defensie;
- het "Derde Hoofddirectoraat voor de beveiliging van de strijdkrachten" werd in zijn geheel onder gebracht bij het Ministerie van Defensie;
- de VIP-bescherming werd verplaatst naar de staven van de presidenten van de Unie en de afzonderlijke republieken;
- het bij de coup betrokken "Directoraat voor de bescherming van de grondwet" werd opgeheven;
- opgericht werd een interrepublikeinse veiligheidsdienst (MSB);
- opgericht werd een onafhankelijke centrale inlichtingendienst (TSR);
- ingesteld werd een staatscommissie voor de grensbescherming.

De onafhankelijke republieken stellen hun nationale belangen op de voorgrond waarbij ook de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de strijdkrachten worden betrokken. De respectievelijke presidenten hebben besloten de kwestie van de verdeling van het erfgoed van de voormalige Sovjet-Unie te verschuiven naar februari 1992.

Voor wat betreft de strategische nucleaire wapens is overeengekomen dat deze onder centraal gezag van Rusland worden gesteld.

Inmiddels heeft een aantal republieken nationale inlichtingen- en veiligheidsdiensten opgericht.

3.1.1 Rusland:

De "Federale Veiligheidsdienst" (AFB); samengesteld uit personeel van het voormalige KGB onder leiding van Generaal-Majoor Viktor *IVANENKO*. Deze dienst heeft ongeveer 22.000 medewerkers die verdeeld zijn over een centrale in Moskou en 75 regionale directies. Binnen de AFB is een spionage-afdeling opgenomen onder leiding van Generaal-Majoor *FISENKO*.

3.1.2 Oekraïne:

De "Nationale Veiligheidsdienst van de Oekraïne" (SNBU); samengesteld uit ongeveer 10.000 medewerkers van het voormalige KGB-personeelsbestand dat werkzaam was in de Oekraïne. De KGB-opleidingsschool in Kiev is genationaliseerd. De SNBU staat onder leiding van Evgenie *MARCHUK*.

3.1.3 Oezbekistan:

In Oezbekistan is de KGB-structuur vervangen door een Nationale Veiligheidsdienst.

3.1.4 Baltische staten:

De Baltische staten hebben de kern van het personeelsbestand van hun veiligheidsdiensten opgebouwd uit leden van het oude KGB.

3.2 Verwachtingen

De inlichtingenactiviteiten van de nieuw gevormde diensten zullen naar verwachting voorlopig een laag profiel vertonen. In de eerste fase van opbouw en vorming van deze organisaties kunnen zij nog weinig effectief opereren. Teneinde de verstandhouding met de westerse landen niet negatief te beïnvloeden, zullen de officiële vertegenwoordigingen waarschijnlijk geen conspiratieve activiteiten ontplooiën. Inlichtingenoperaties zullen naar verwachting op een meer selectieve wijze worden geleid en uitgevoerd vanuit de resp. centrales. Het onderkennen van deze activiteiten zal bemoeilijkt worden door de ontwikkeling naar meer open contacten tussen de betrokken naties.

De GRU-centrale zal waarschijnlijk worden opgenomen binnen de Russische Federatie. De organisatiestructuren van de GRU zijn op de diverse niveaus, voorzover bekend, niet wezenlijk aangetast en zullen naar verwachting actief blijven binnen de bevelsressorts van de diverse militaire staven. Afgewacht moet worden in hoeverre deze structuren (evt. aangepast en gereduceerd) op elkaar worden afgestemd binnen het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS).

In februari 1992 wordt meer duidelijkheid verwacht over de commandostructuur van de voormalige Sovjet-strijdkrachten. De structuur van de militaire inlichtingen- en veiligheidsdiensten is mede daarvan afhankelijk.

4 COMPUTERVIRUSSEN

4.1 Inleiding

Dit artikel van het maandbericht is niet geschreven om slapende honden wakker te maken, maar om niet-PC en PC-gebruikers bewust te maken van de risico's van computervirussen.

Er zal een uiteenzetting gegeven worden over de algemene aangrijpingsmogelijkheden van informatiesystemen, de eigenschappen van virussen, hoe ze werken, hoe ze computers infecteren, in welke landen ze ontwikkeld worden, hoe ze te detecteren en te voorkomen zijn.

4.2 Aangrijpingsmogelijkheden informatiesystemen

Personal Computers en minicomputer-systemen worden heden ten dage vaker aan elkaar gekoppeld. Het toepassen van lokale en interlokale netwerken groeit dan ook gestaag.

De aangrijpingsmogelijkheden voor personen van dergelijke informatiesystemen zijn legio. Enkele aangrijpingsmogelijkheden zijn:

- de niet-geautoriseerde toegang via netwerken naar computersystemen;
- het aftappen van datacommunicatiekanalen;
- het opvangen van EM-straling die wordt veroorzaakt door de apparatuur;
- de niet-geautoriseerde fysieke toegang tot de ruimte waar (rand)apparatuur is opgesteld;
- onrechtmatige softwarematige toegang naar gegevens door nalatigheid in de keuze van het password of moedwillig ingrijpen.

4.3 Oorzaak

De oorzaak van kwetsbaarheden in geavanceerde beveiligingssystemen is te wijten aan menselijke en technische fouten.

- 70 à 80 Procent wordt toegeschreven aan menselijke fouten binnen de organisatie.

Voorbeelden zijn:

- ▶ Nalatigheid of moedwillig handelen van geautoriseerde personen.
 - ▶ Het slordig omgaan met passwords, zodat niet-geautoriseerde personen toegang tot de database krijgen.
 - ▶ Personen die zich voordoen als een geautoriseerd persoon (collega) en op deze wijze het password weten te bemachtigen.
- 20 Procent wordt toegeschreven aan technische fouten. Voorbeeld zijn:
 - ▶ Fouten in de hardware en/of software.
 - ▶ Implementatiefouten van de programmatuur bijvoorbeeld na de installatie de default passwords vergeten te wijzigen.

4.4 Feiten

Uit recente gebeurtenissen, blijkt dat informatiesystemen en netwerken kwetsbaar zijn: Microcomputers die tijdens de 'Operation Desert Storm' werden ingezet zijn geïnfecteerd met het 'Stoned' en 'Marijuane' computervirus. De virus-infectie vond plaats door middel van een computerspelletje dat circuleerde onder de US strijdkrachten.

Ook PC configuraties die door KL-organisatie worden ingezet ter ondersteuning van de informatievoorziening werden in 1989 besmet door het DATACRIMEVIRUS. Een groot-scheepse actie stond ter voorbereiding op het bestrijden van het betreffende virus dat op 13 oktober 1989 actief zou worden. Door het preventieve optreden was de virusbesmetting binnen de KL-organisatie redelijk te beheersen. Doch in de huidige situatie worden nieuwe of varianten op bestaande virussen aangetroffen die moeilijk te bestrijden zijn.

In de afgelopen periode zijn de volgende virussen aangetroffen binnen de KL-organisatie: het 4K-, RAT-, SPANISH HEAD-, TROJAN HORSE-, TERROR-, TUNES-, JOKER- en het PING PONG virus.

4.5 Algemene eigenschap van virussen

Informatiesystemen en netwerken kunnen besmet worden met computervirussen. Een dergelijke virusbesmetting (aangrijping) kan op diverse manieren plaatsvinden door:

- het uitwisselen van (ongecontroleerde) gegevensdragers (diskettes);
- het inloggen op Bulletin Board Systemen (elektronische prikborden);
- het spelen van spelletjes of demo-programma's, etc.

De destructieve werking van een computervirus manifesteert zich door:

- het vernietigen van bestanden (gegevens) of programma's;
- het verplaatsen van delen van gegevens of programma's;
- het kopiëren (verdubbelen) van bestanden of programma's;
- zichzelf te vermenigvuldigen en te nestelen in andere programma's of bestanden in het interne of externe geheugen van de computer.

4.5.1 WORM virus

Een Worm is vergelijkbaar met een virus(code) dat zich vermenigvuldigt. Een worm zal zich ten opzichte van een virus niet nestelen in een (operatingsystem-) hostprogramma, maar zich direct vermenigvuldigen.

Een worm virus (code) vermenigvuldigt zich van het ene naar het andere Host systeem. De worminfectie vindt via netwerken en gekoppelde netwerkserver/host systemen plaats.

Het worm virus kan om zich te vermenigvuldigen op verschillende manieren zoeken naar:

- de toegangscode(s) waaronder paswoorden van het operatingsystem en/of database;
- de beveiligde (host) systeemcontrole(s);
- de utility-zwakheden in de applicatie laag (OSI-model);
- het onderscheppen of herhalen van berichten, inclusief passwords en toegangscode(s);
- een van bovenvermelde combinaties om zich zo snel mogelijk te verspreiden.

4.5.2 Typische (herkenbare) virusinfecties

Een virus is herkenbaar doordat het in feite een "vingerdruk" achterlaat in het geheugen van de computer of programma's die opgeslagen zijn op een media. Grofweg zijn de "typische" virussen aan onderstaande besmettende werking en/of code te herkennen door:

- infectie van alle (files) programma's met de extensie .COM en .EXE);
- infectie van alleen (files) programma's met de extensie .COM;
- infectie van alleen (files) programma's met de extensie .EXE;
- infectie van alleen de Boot sector;
- infectie van alleen (360K) diskette;
- infectie van alleen de Master boot sector op de hard disk;
- infectie van alleen de Non-resident (in het geheugen);
- infectie van alleen het Resident (in het geheugen);
- infectie van het overschrijven;
- een combinatie van bovenstaande infectiecodes.

4.5.3 Virus Camouflage technieken

Een virus kan zich camoufleren, zodat het langer duurt voordat het ontdekt wordt. De volgende camouflage-technieken kunnen door virussen worden uitgevoerd:

- het identificatie-proces op reguliere intervalltijden te veranderen;
- het introduceren van onherkenbare instructies;
- het opvangen van alle signalen zodat een dump geproduceerd kan worden;
- het minimaliseren van de processor-capaciteit;
- de executietijd te verhogen in de periodes met grote rekencapaciteit, met name bij inefficiënt gebruik of in de avonduren als batchverwerking plaatsvindt;
- het vertcijferen van alle herkenbare strings van een executable file(s).

4.6 Achterhalen van de oorsprong van het virus

Te allen tijde moet een virus worden gemeld aan de veiligheidsfunctionaris van de betreffende eenheid, om verdere verspreiding van het virus te voorkomen. In enkele gevallen is het mogelijk te bepalen waar het virus vandaan komt. Als de infectiebron kan worden vastgesteld, dient men de mogelijk betrokken (PC-) gebruikers onmiddellijk te waarschuwen voor verdere virusbesmetting. Even belangrijk is dat iedereen die geïnfecteerde gegevensdragers ontvangt alert moet zijn. Het niet openbaar maken van een virusinfectie kan voor andere PC-gebruikers als resultaat hebben dat meerdere computers besmet raken met een virus.

Hier geldt de regel: voorkomen is beter dan genezen.

4.7 Software-piraterij

Alhoewel illegaal kopiëren van software verboden is wordt ook in de defensie organisatie een ander aangetroffen. Met de MS-DOS copy-instructie kan op eenvoudige wijze een kopie worden gemaakt van de software. Alleen de gekopieerde gegevensdragers (diskettes) zijn niet gegarandeerd virusvrij. De spelletjes vormen het belangrijkste doel voor het kopiëren. Door de uitwisseling van deze (spel-)programma's tussen computers onderling (bijv. thuis en dienstgebruik) wordt de kans op virusinfectie vergroot.

4.8 Bulletin Board Systemen

Bulletin Board Systemen (BBS'n) ofwel elektronische prikborden, bieden de mogelijkheid om gegevens, voornamelijk "Public domain"-software (kosteloos) of "shareware" te downloaden of te uploaden. Het analyseren van alle programma's op hun virale code (bekend of nieuw) is een bijna onmogelijke taak. Het is namelijk mogelijk om een virus te verbergen in een gedownload programma doordat het z'n totaliteit gecompriëerd is.

Er kan dus nagenoeg geen garantie geven worden dat de gedownloade programma's en of bestanden van een BBS virusvrij zijn.

4.9 Virusdetectie programma

Het detectie programma controleert of het virus zich genesteld heeft in het interne geheugen van de computer en/of in programma('s) op de (hard) disk.

De wijze waarop het programma een scan of detectie uitvoert bepaalt mede de scan-tijd. De scan-tijden van diverse detectie-programma's variëren van ongeveer 1 minuut tot 90 minuten.

Enkele voorwaarden die men aan virusdetectieproducten stelt zijn:

- een redelijk korte scan-tijd;
- een (100 %) betrouwbare controle op herkenbaarheid van de virus infectie(s);
- een update van het detectieprogramma met betrekking tot nieuwe en aangepaste ontwikkelde virussen.

Als een computer met een virus is besmet, kan men met behulp van een virusdetectieprogramma de infectie constateren. Met behulp van een anti-virusprogramma kan het geïnfecteerde bestand worden hersteld. Overigens moet elk virus uniek beschouwd worden zodat in vele gevallen ook een uniek anti-virusprogramma ingezet moet worden om de bestanden te herstellen.

4.10 Virusontwikkelingen

De virusontwikkelingen van het jaar 1990 en 1991 zijn indicatief in twee grafieken weergegeven. Uit beide grafieken blijkt dat er in toenemende mate, voornamelijk in de landen Amerika, Bulgarije, Duitsland, India en Rusland nieuwe en aangepaste virussen worden ontwikkeld.

Voor de bestrijding van virussen worden nieuwe anti-virusproducten ontwikkeld. Een anti-virusproduct dient te allen tijde up tot date te zijn voor wat betreft een integrale en effectieve werking voor de detectie en herstel van alle soorten virussen.

4.11 Verwachting (virusontwikkelingen 1992)

De informatie-technologie heeft zich de laatste decennia explosief ontwikkeld. Heden ten dage is de integratie aangebroken voor wat betreft de informatieuitwisseling tussen de diverse informatiesystemen. De expertise van gebruikers op het terrein van de technologie wordt hierdoor tevens vergroot. De kennis van commando's en programmatuur om virussen te ontwikkelen zal mede hierdoor aanwezig zijn bij meerdere personen.

Door de virusontwikkelingen in 1990 en 1991 te vergelijken (zie grafieken) is er zelfs sprake van een verdubbeling van nieuwe en aangepaste virusprogramma's. De verwachting is dat deze "virus"-ontwikkeling zich in 1992 explosief voortzet.

Met name is de groei in het voormalige Oostblokland Bulgarije explosief te noemen. Een reden kan zijn, dat beroepsprogrammeurs worden onderbetaald. Hierdoor is de nieuwe vloed van computervirussen verklaarbaar.

4.12 Samenvatting

Een computervirus is een van de vele vormen van een aangrijpingsmogelijkheid op een computersysteem.

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen die worden genomen kan op elke microcomputer (PC) een computervirus actief worden die in alle waarschijnlijkheid de programma's of data beschadigen of vernietigen.

Een geïnfecteerde PC die door middel van het wissen van alle media virusvrij is gemaakt kan in vele gevallen na enkele weken of dagen opnieuw worden besmet. De virusbesmetting kan veroorzaakt worden doordat werknemers een geïnfecteerde (schijf) diskette van huis in hun werk- (dienst-omgeving) gebruiken of visa versa.

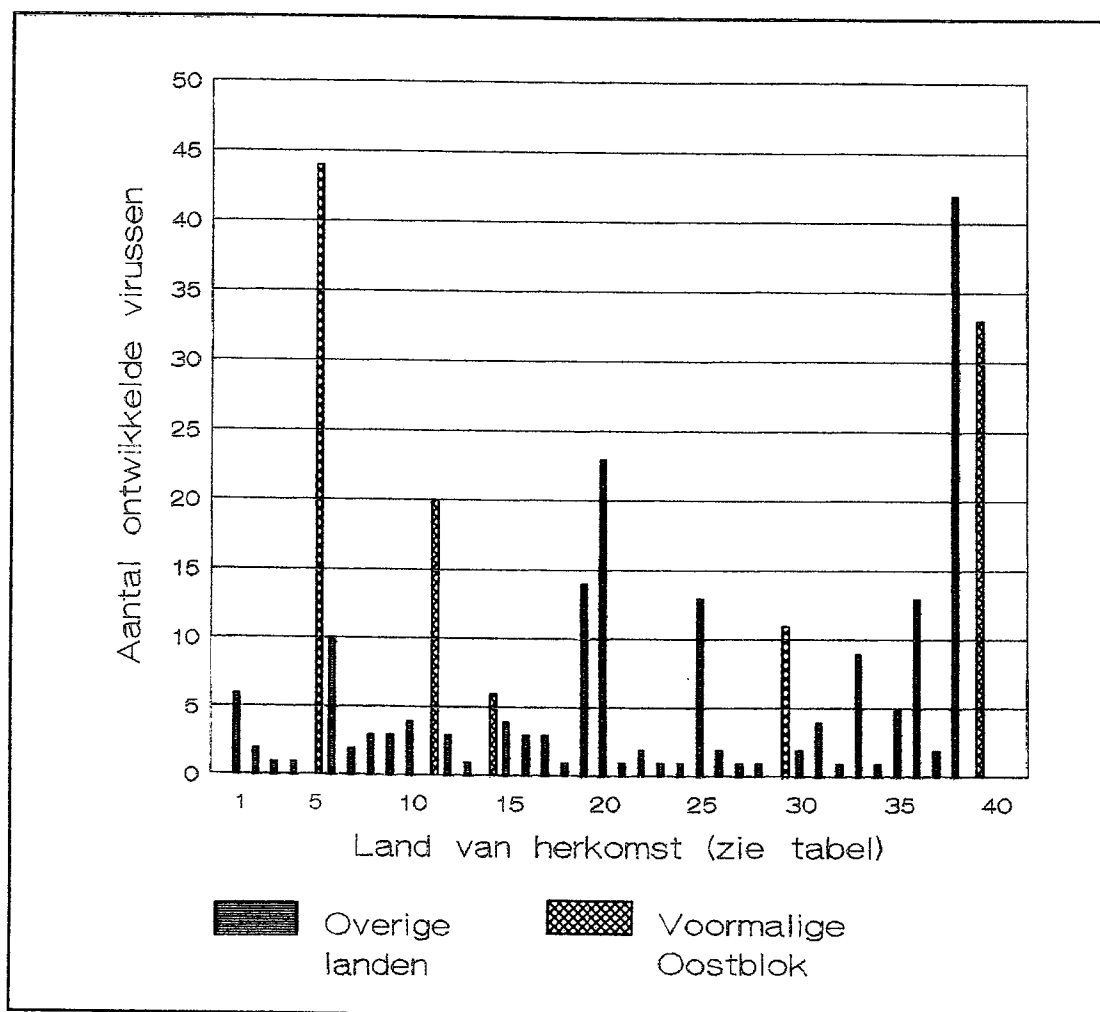
In toenemende mate worden in de KL-organisatie computervirussen geconstateerd.

Door middel van voorlichting dienen PC-gebruikers bewust te worden van de risico's op het gebied van virusbesmettingen.

Door zorgvuldig gebruik van originele programmatuur, gegevens en de installatie van een virusdetectieprogramma of monitor (virus)programma kan het risico voor virusinfectie worden geminimaliseerd.

Het is dan ook aan te raden om met behulp van een dergelijk detectieprogramma op reguliere tijden te scannen op mogelijke geïnfecteerde virusbestanden of programma's.

In 1992 zal de groei van nieuwe virusontwikkelingen zich voortzetten.

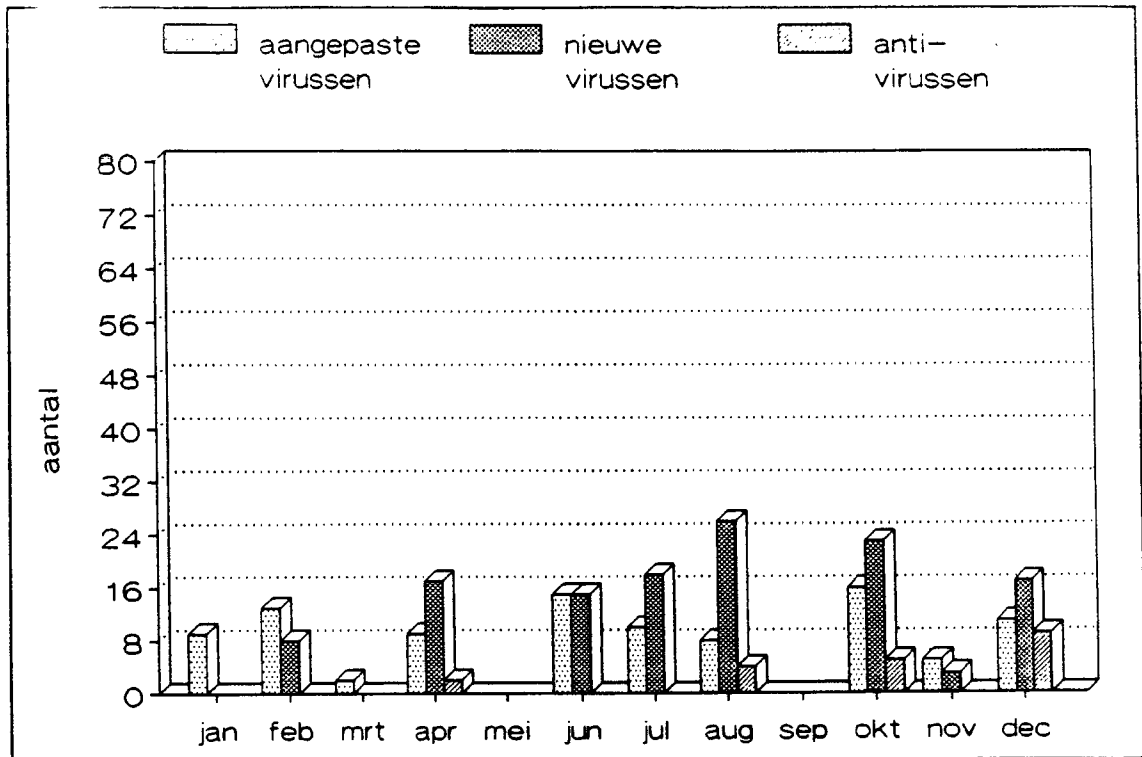

Grafiek 1: Virussen en landen van herkomst.

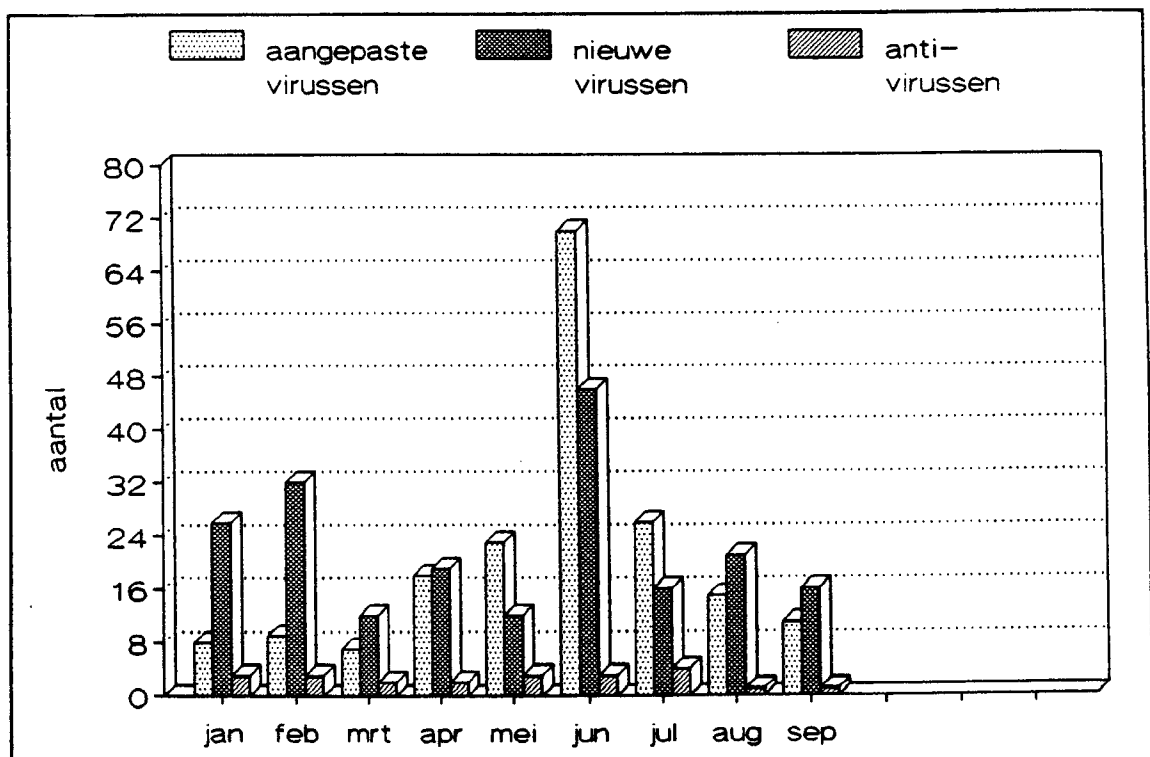
Tabel landen behorende bij grafiek 1

De betreffende 39 landen zijn in de horizontale as met de volgende nummers aangegeven:

1	Australië	14	Hongarije	27	Pakistan
2	Oostenrijk	15	IJsland	28	Philipijnen
3	België	16	India	29	Polen
4	Bolivia	17	Indonesië	30	Portugal
5	Bulgarije	18	Ierland	31	Zuid Afrika
6	Canada	19	Israël	32	Saoedi Arabië
7	Denemarken	20	Italië	33	Spanje
8	Engeland	21	Korea	34	Zweden
9	Finland	22	Maleisië	35	Zwitserland
10	Frankrijk	23	Malta	36	Taiwan
11	Duitsland	24	Mexico	37	Thailand
12	Griekenland	25	Nederland	38	Verenigde Staten
13	Hong Kong	26	Nieuw Zeeland	39	voormalige USSR

Grafiek 2: Virusontwikkelingen 1990.

Grafiek 3: Virusontwikkelingen 1991.

AMERIKANEN GEBRUIKTEN VIRUS TEGEN IRAK

De luchtverdediging van Irak is enkele weken voor de Golf-oorlog uitgeschakeld door een virus van het Amerikaanse National Security Agency. In het Jordaanse Amman wisten de Amerikanen een Franse printer te onderscheppen die bestemd was voor een militair centrum in Bagdad. Zij vervingen een chip door een geprepareerde chip die een virus bevatte. Door het virus via de printerpoort te laten werken werden de 'normale' virusdetectiemethode omzeild. Elke keer dat een venster werd geopend verscheen een leeg beeldscherm, onthult het Amerikaanse weekblad US News and World Report. Medewerkers daarvan hebben een jaar lang onderzoek gepleegd naar de Golf-oorlog. Hun bevindingen verschijnen in februari in boekvorm onder de titel 'Triumph without victory: the unreported history of the Persian Gulf war'.

Bron : Computable.

5 OVERZICHT VAN INCIDENTEN

5.1 Kwantitatief overzicht van oktober, november en december 1991

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Groningen:															
oktober '91	1					3									
november '91						2									1
december '91	1														
Friesland:															
oktober '91						1									
november '91															
december '91															
Drenthe:															
oktober '91															
november '91									2						
december '91															
Overijssel:															
oktober '91	4				2	1			2	2					
november '91						1			2					1	1
december '91				2					4	1				1	

Legenda

Groep 1: activisme / extremisme:

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2: (moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur danwel nalatigheden terzake:

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidsleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3: (vermeende) verdachte belangstelling:

- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a. + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4: documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5: overige hierboven niet eerder genoemde incidenten.

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Gelderland:															
oktober '91	2		2		2	6	1		1		1				
november '91					1	1					1				
december '91				1	2	4								1	2
Flevoland:															
oktober '91															
november '91															
december '91															
Utrecht:															
oktober '91						1	1								1
november '91					1			1							
december '91				1											
Noord-Holland															
oktober '91						1				1					
november '91	1				1										
december '91															
Zuid-Holland:															
oktober '91	1		1			1				1				1	
november '91		1				1	1		1	1				1	1
december '91				1	1					1					

Legenda

Groep 1: activisme / extremisme:

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2: (moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur danwel nalatigheden terzake:

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3: (vermeende) verdachte belangstelling:

- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a. + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4: documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5: overige hierboven niet eerder genoemde incidenten.

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Zeeland:															
oktober '91						1									
november '91															
december '91									1						
Noord-Brabant															
oktober '91					5	3			1						1
november '91					5	7	1		3	1	1			1	1
december '91					7	5	2								1
Limburg:															
oktober '91						1					1				1
november '91															
december '91											1				
Seedorf (+):															
oktober '91	1								1						1
november '91	1														
december '91															

Legenda**Groep 1: activisme / extremisme:**

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2: (moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur danwel nalatigheden terzake:

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3: (vermeende) verdachte belangstelling:

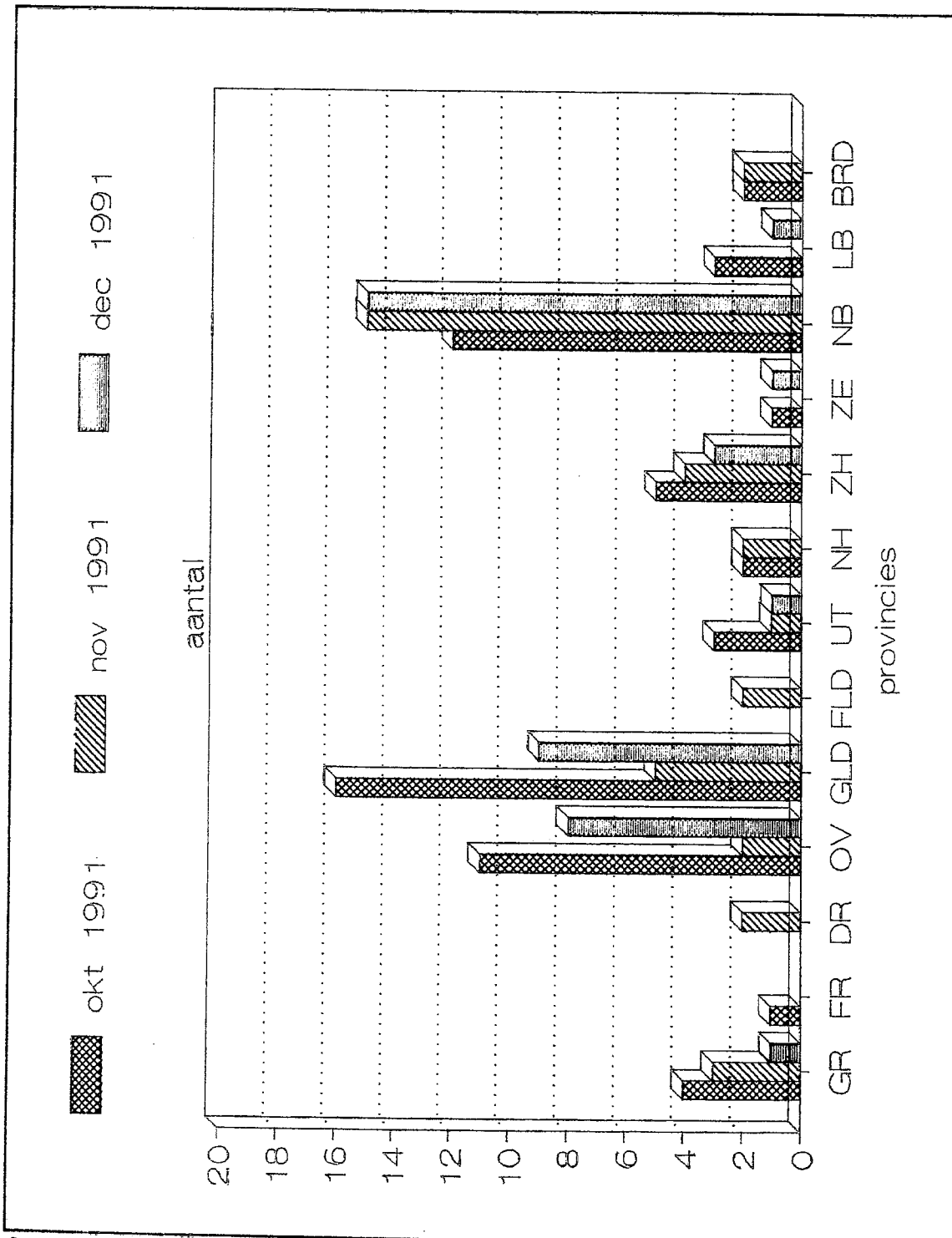
- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4: documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5: overige hierboven niet eerder genoemde incidenten.

5.2 Grafisch overzicht 4^e kwartaal

Grafiek 4: Veiligheidsincidenten oktober, november en december 1991.

5.3 Actueel kwantitatief overzicht januari 1992

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Groningen					2										
Friesland															
Drenthe					2										
Overijssel	1														
Gelderland					2	2									1
Flevoland															
Utrecht															5
Noord Holland															
Zuid Holland					2										
Zeeland															
Noord Brabant					6	2	1		2					1	
Limburg															1
Duitsland						1									1

Legenda

Groep 1: activisme / extremisme:

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladdacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2: (moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur danwel nalatigheden terzake:

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidsleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3: (vermeende) verdachte belangstelling:

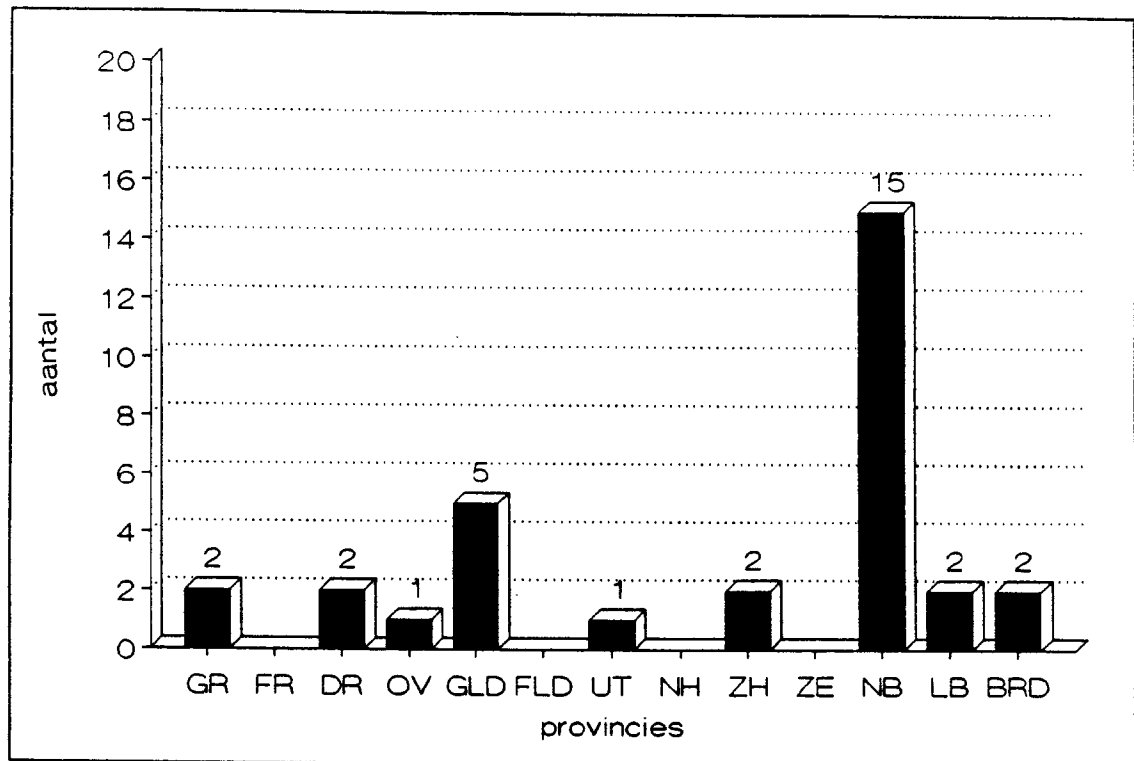
- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4: documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5: overige hierboven niet eerder genoemde incidenten.

5.4 Grafisch overzicht januari 1992

Grafiek 5: Veiligheidsincidenten januari 1991.

5.5 Verklaring extremen

- In de maand oktober 1991 werd een actiekamp van "VAK-Mobiel" nabij de vliegbasis Twenthe georganiseerd. De activiteiten van de actievoerders richtten zich hoofdzakelijk op de vliegbasis, maar er vond ook uitstraling plaats naar KL-objecten in Overijssel. In Gelderland werd het totaal veroorzaakt door los van elkaar staande incidenten. Noord-Brabant 'scoort' traditioneel hoog. Ook hier staan de incidenten los van elkaar. Als ernstig incident kan worden beschouwd het vernielen van de brandstofslangen van de BOSpomp van de Koning Willem II kazerne.
- Naast een aantal qua soort gelijke incidenten (brandstichting/vernieling) in november 1991 op of nabij het Genie Opleidingscentrum te Vught, is in deze maand wederom de BOSpomp van de Koning Willem II kazerne doelwit van een vernielingsactie geweest. Overige incidenten in Noord-Brabant hadden geen onderling verband.
- Het in vergelijking met andere maanden opvallende in de maand december 1991 was het grote aantal voorvallen van verdachte belangstelling die plaatsvonden. Na onderzoek kon worden vastgesteld dat deze geen onderlinge relatie vertoonden. Ook de incidenten in Gelderland vertoonden geen onderling verband. Het GOC te Vught was diverse malen doelwit van vernielingen. Uitstraling van het actiekamp van "VAK-Mobiel" nabij de vliegbasis Volkel vond plaats naar MC Langeboom, MC Mill en de Gen de Bonskazerne te Grave.

- De groepering "VAK-Mobiel" voerde in januari 1992 actie op landelijke schaal; het accent lag hierbij in Noord-Brabant. Onder de gelegenheidsnaam "de Sleutelbloempjes" werden in het noorden van het land vernielingen aangebracht. Hierdoor werd een schade voor defensie van ca. f 120.000, = berokkend.

5.6 Verwachtingen

Voor de komende periode moet nog steeds rekening worden gehouden met publiciteits-trekkende acties gericht tegen defensie en zal men trachten de weerstand bij de lokale bevolking tegen 'overlast' van defensie in hun woonomgeving te vergroten.

Te denken valt hierbij aan:

- de luchtmobiele brigade in oprichting;
- het inrichten van compagnies- en eenheidsoefenterreinen;
- schietoefeningen onder andere in de Marnerwaard;
- geluidshinder dat optreedt in de omgeving van laagvliegroutes;
- defensie als milieuvervuiler;
- het ondanks de ontspanning door blijven gaan met wapenproductie (defensie-orderbedrijven);

5.7 Aanbevelingen Militaire Veiligheid

- Aandacht wordt gevraagd voor het melden van gevallen van (mogelijke) verdachte belangstelling. De snelheid van melden is van **groot belang**. Nauwkeurigheid en volledigheid vergemakkelijken het onderzoek en de bepaling van de vervolgactie.
- Het verdient aanbeveling goede aandacht te besteden aan de juiste beveiliging van militaire objecten.
- Meer specifiek gelden bovenstaande aanbevelingen voor de regio Noord-Brabant, waar zich een zeer actieve anti-militaristische kern bevindt.

6 DE DAGBLADEN OVER MILITAIRE VEILIGHEID**WAPENDIEFSTAL UIT
1981 OPGELOST**

Met de aanhouding van de Amsterdammers S.S. en H.C.A. heeft de Koninklijke Marechaussee in Den Bosch een wapendiefstal uit 1981 opgelost. In februari van dat jaar werden 62 Uzi's en pistolen gestolen uit de wapenkamer van de Frederik Hendrikkazerne in Vught. een van de verdachten heeft inmiddels een volledige bekentenis afgelegd. Dit heeft een woordvoerder van de Koninklijke Marechaussee meege-deeld.

In de loop van de afgelopen tien jaar heeft de Marechaussee 49 wapens van de gestolen partij teruggevonden. Ondanks het feit dat 25 helers werden aangehouden bleef het duo tot voor kort onbekend. Tijdens het onderzoek naar de overvallen vorig jaar op de Kromhoutkazerne in Utrecht en de Adolf van Nassaukazerne in Zuidlaren trof de misdaadanalist van de Koninklijke Marechaussee een stukje van de legpuzzel aan. S.S. en H.C.A. verkeerden in hetzelfde 'circuit' als de daders van de recentelijke overvallen. Een van de verdachten is inmiddels op vrije voeten gesteld.

Bron : ANP258.

**VERNIELINGEN
SCHIETTERREINEN**

Bij een actie van anti-militaristen is vorige week een groot aantal vernielingen aangericht op het militaire schietterrein in de Marnewaard. Afgelopen vrijdag ontdekten de militairen dat op de schietbaan voor 25 millimeter geschut het hok met bewegende doelen was uitgebrand en dat er leuzen op de schiettoeren waren gekalkt. De leuzen 'Kees Koning moet vrij', 'Weiger dienst' en 'Militarisme is moord' lieten niets aan duidelijkheid over wat betreft de bedoelingen van de actievoerders.

Bron : Nieuwsblad van het Noorden, 7 januari 1992

VERDACHTE MAAKTE GEBRUIK VAN MILITAIR PASPOORT

De marechaussee in Den Bosch heeft op de valreep een grote wapenroof uit de Frederik Hendrikkerne in Vught uit 1981 opgelost. Een jaar voordat de zaak zou zijn verjaard, zijn twee verdachten aangehouden. Eén van hen heeft bekend.

Het gaat om de Amsterdammers S.S. en H.C.A. (beiden 30 jaar oud). De laatste was ten tijde van de roof als dienstplichtig militair gelegerd in Vught. Het tweetal heeft indertijd door misbruik te maken van A.'s militair paspoort 21 pistolen, 16 schietklare Uzi's en 25 oefen-Uzi's buitgemaakt. Het werd 'de grootste wapenroof sinds de Tweede Wereldoorlog' genoemd.

IJzeren hek

De marechaussee vond later een ijzeren hek dat was open geknipt met een tang, een ingeslagen ruit en doorgezaagde tralies. Indertijd werd het onbegrijpelijk gevonden dat de wacht niets had gemerkt. Nu is duidelijk geworden dat A. door gebruik te maken van zijn militair paspoort tweemaal met een auto ongestoord de wacht kon passeren.

Na de diefstal heeft een speciaal team van de marechaussee de zaak diepgaand onderzocht. In de loop van de jaren zijn 25 helers in binnen- en buitenland in verband

met deze zaak aangehouden en 49 wapens teruggevonden. De daders leken ongrijpbaar.

naar leiding van twee recente wapendiefstallen uit kazernes in Zuid-laren en Utrecht werd het intussen stoffige dossier over de zaak in Vught weer eens bekeken. De Zaken bleken niets met elkaar te maken te hebben, maar het werd toch de moeite geacht nog eens een misdaadanalist op de roof in Vught te zetten.

Voornaam

'De technieken zijn intussen veel beter geworden', zegt brigadecommandant van het marechaussee district Den Bosch, J.F. Crul, leider van het onderzoeksteam. Indertijd maakte hij er deel van uit. Indertijd is door helers wel de voornaam S. genoemd, maar het lukte toen niet de achternaam te achterhalen, waardoor het onderzoek op een dood spoor kwam.

Mede dankzij de technische ondersteuning van de justitiële groep van de Koninklijke Marechaussee Noord-Brabant lukte dat nu wel. Men kwam erachter dat S. indertijd bevriend was met een dienstplichtig militair. Op 20 januari kon worden overgegaan tot aanhouding. De marechaussee hoopt nu ook nog op het spoor te komen van de 13 wapens die nooit zijn gevonden.

Bron : Algemeen Dagblad, 30 januari 1992.

ANTI-MILITARISTEN STEKEN BANDEN LEK

Anti-militaristische actievoerders hebben in de afgelopen nacht prik- en kladacties uitgevoerd op militaire terreinen in Den Haag, Teuge, Oirschot en Eindhoven. De acties zijn in een telefoontje aan het ANP opgeëist door een zich 'Kees is overal' noemende actiegroep. In Teuge werden 135 banden lek gestoken van zware vrachtauto's. In de generaal-majoor De Ruiter van Steveninc-kazerne in Oirschot en verder ook bij de rij- en tractieschool in Eindhoven en de Frederikkazerne in Den Haag lieten de actievoerders op voertuigen geschilderde leuzen achter met teksten als 'Kees moet vrij'. Die tekst slaat op de anti-militaristische actievoerder Kees Koning die op dit moment voor soortgelijke daden gevangen zit.

Bron : Binnenhof, 7 januari 1992.

MILITAIRE OBJECTEN OOK DOELWIT VAN BRANDSTICHTINGEN

Militaire objecten zijn al ongeveer een jaar of tien het doelwit van allerhande actiegroepen, die onder uiteenlopende namen opereren. In het begin van de jaren tachtig - ongeveer gelijktijdig met het hoogtepunt van de Amsterdamse kraakbeweging - deden groepen als Onkruit, Bonk (Burgerlijke Ongehoorzaamheid en Non-Koöperatie) en Amok (Anti-Militaristisch Onderzoeks Kollektief) van zich spreken met bezettingen en andere daden van burgerlijke ongehoorzaamheid.

Meer in de anonimiteit opereerden enkele andere anti-militaristische groepen, die zich

bezig hielden met brandstichtingen en inbraken. Zeer openlijk daartegen was veelal het optreden van voormalig legeraalmoezenier Kees Koning, die nu een gevangenisstraf uitzet en wellicht als 'politieke gevangene' wordt beschouwd door de actiegroep achter de brandstichtingen op Deelen.

Een overzicht:

► December 1985: Een terrein van het Nationaal Territoriaal Commando (NTC) in Amsterdam wordt bezocht door de groep 'Stille nacht, Heilige vracht', die dossiers van een observatieteam van de rijks politie buitmaakt.

Bron : Algemeen Dagblad, 4 februari 1992.

VERVOLG: MILITAIRE OBJECTEN OOK DOELWIT VAN BRANDSTICHTINGEN

- ▶ Juli 1986: Door drie brandbommen gaan het kantoor en een opslagloods van een betoncentrale uit Bergen op Zoom in vlammen op; het bedrijf is betrokken bij bouwactiviteiten op de voor de plaatsing van kruisraketten aangevozen vliegbasis Woensdrecht.
- ▶ September 1986: De 'Revolutionaire cellen, commando Tupac Amaru' verklaren zich verantwoordelijk voor een bomaanslag bij het kantoor in Gouda van het bouwconcern HBG, eveneens in verband met Woensdrecht.
- ▶ Februari 1988: Actievoerders dringen bunkers binnen in Noordwijk, Zoeterwoude en Maarssen en zagen een zendmast om in Ommen; het protest geldt de militaire stafoefening Wintex/Cimex.
- ▶ November 1988: Deelnemers aan een vredeskamp in Vierhouten vernielen voor honderdduizenden gulden aan militaire objecten op de Veluwe. Landmacht en luchtmacht kondigen betere bewaking aan na de vernieling van straaljagers op Woensdrecht en van voertuigen in Eindhoven.
- ▶ Januari 1989: Twee mannen hakken op Woensdrecht in op straaljagers die Nederland aan Turkije wil verkopen. De aangehouden vredesveteranen, onder wie Kees Koning, blijken sympathisanten te zijn van de Amerikaanse 'ploegenschaarbeweging'. Koning - 'Ik doe het weer' - wordt later diverse keren tot celstraffen veroordeeld. De toenmalige minister van Defensie Bolkestein trekt 147 miljoen gulden uit voor een beter bewaking van kazernes en vliegbases, bovenop de eerder voor dit doel uitgegeven 233 miljoen gulden. Er komen 200 extra bewakers.
- ▶ Februari 1989: Twee jonge activisten bewerken in Gilze-Rijen vier luchtafweer raketten met bijlen. De schade wordt becijferd op 750.000 tot 1,5 miljoen gulden.
- ▶ Maart 1989: Koning knipt met andere deelnemers bij het 'Vredeskamp Mobiel' hekken door en schildert leuzen op de vliegbasis Deelen en bij een kazerne in Arnhem. Kort daarna vernielt hij opnieuw een straaljager in Woensdrecht.

Bron : Algemeen Dagblad, 4 februari 1992.

VERVOLG: MILITAIRE OBJECTEN OOK DOELWIT VAN BRANDSTICHTINGEN

- ▶ Juli 1989: Koning probeert banden van Orions op de vliegbasis Valkenburg lek te steken.
- ▶ December 1990: De actiegroep 'Gladiooltjes' pleegt sabotage tegen Amerikaanse transporten naar Rotterdam die voor de Golfoorlog zijn bestemd.
- ▶ Augustus 1991: Koning en een mede-actievoerster worden aangehouden na het neerhalen van twee militaire zendmasten in Erp (NB). In november wordt Koning hiervoor tot acht maanden veroordeeld; verder moet hij nog twee maanden van een eerdere straf uitzitten.

Bron : Algemeen Dagblad, 4 februari 1992.